S36T

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2004

EOLAÍOCHT - GNÁTHLEIBHÉAL

[N.B. Ní d'Iarrthóirí Eolaíocht – Staidéar Áitiúil é seo]

DÉARDAOIN, 17 MEITHEAMH – IARNÓIN, 2.00 - 4.30

TREORACHA

1. Scríobh do **scrúduimhir** sa bhosca atá curtha ar fáil ar an leathanach seo.
2. Freagair **ROINN A.**
3. Freagair **AON TRÍ ROINN** as **RANNA B, C, D, E.**
4. Freagair **gach ceist** sna spásanna atá curtha ar fáil. Má tá spás breise ag teastáil uait, tá leathanaigh curtha ar fáil ar chúl an leabhráin seo.

Uimhir an Ionaid

Scrúduimhir

Don scrúdaitheoir amháin

1. Suim na n-iomlán ag bun na leathanach	
2. Suim chomhlán aon cheist(eanna) nár ceadaíodh	
3. Marcanna iomlána tugtha (1 lúide 2)	
4. Bónas don fhreagairt trí Ghaeilge (más cuí)	
5. Iomlán na marcanna tugtha má tá bónas don Ghaeilge (3 móide 4)	

Don scrúdaitheoir amháin

CEIST		MARC
Roinn A	C.1	
Roinn B	C.2	
	C.3	
	C.4	
Roinn C	C.5	
	C.6	
	C.7	
Roinn D	C.8	
	C.9	
	C.10	
Roinn E	C.11	
	C.12	
	C.13	
	C.14	
	C.15	
	C.16	

FO-IOMLÁN	
BÓNAS	
IOMLÁN	
GRÁD	

ROINN A – CROÍLÁR (144 MARC)

Freagair aon 12 chuid ar bith (a), (b), (c), etc. ón Roinn seo.

Ceist 1

(a) **Ainmnigh** na gairis seo a leanas.

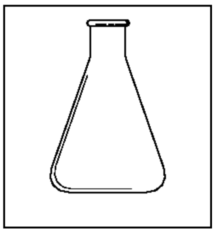

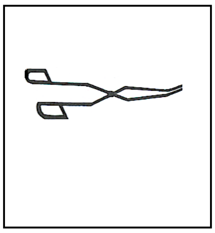

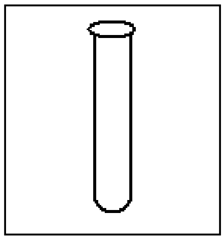

AINM _______________ _______________ _______________ _______________

(b) Is é atá sa **ghrianchóras** againne ná an Ghrian agus **naoi bplainéad**. Tá an Domhan ar cheann de na plainéid.

Ainmnigh **dhá** cheann eile. 1 ______________________ 2 ______________________

Léiríonn an léaráid radaiméadar Crooke.

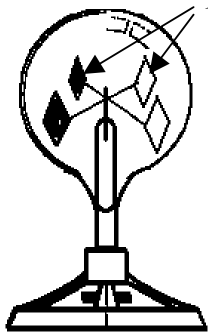

Cad **a tharlaíonn** do na heití nuair a shoilsíonn solas ar radaiméadar Crooke? ____________________________

____

Cad a insíonn sé seo dúinn mar gheall ar **sholas**?

____

(c) **Ainmnigh** an píosa gairis a léirítear.____________________

Cad í **an úsáid a bhaintear as** an bpíosa gairis?

____

Ainmnigh **leacht** a bhféadfaí é a chur sa bholgán.

____

Cad a tharlaíonn don leacht nuair **a théitear** an bolgán?

____

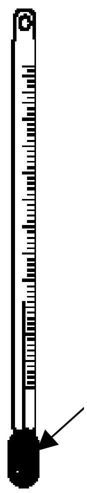

(d) Léiríonn an léaráid mar a dhéanann solas bán **speictream dathanna**.

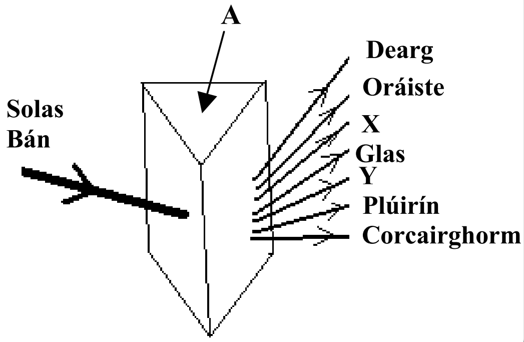

Ainmnigh an **próiseas** a léirítear. _______________

Ainmnigh an píosa gairis **A**. ___________________

Ainmnigh an **dath X**. _________________

Ainmnigh an **dath Y**. _________________

(e) Crochadh **barra maighnéadach** gan bhac mar a léirítear sa léaráid.

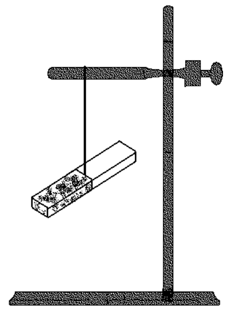

Cad a tharlaíonn má dhruidtear pol **Thuaidh** maignéid eile le pol **Thuaidh** an mhaignéid atá ar crochadh? ________________________

Cad a tharlaíonn má dhruidtear pol **Thuaidh** le pol **Theas** an mhaignéid atá ar crochadh? _________________________________

Cén fáth a n-úsáidtear **seastán adhmaid**? ______________________

Luaigh **gnáthúsáid amháin** le maighnéad. ______________________

(f) Roghnaigh **focal** as an liosta ar dheis chun na habairtí thíos a chomhlánú.

NEODRÓIN
ADAIMH
LEICTREOIN
PRÓTÓIN

___________________ eiliminte, is **ionann** iad go léir **go ceimiceach**.

Tá ________________agus _________________ suite i **núicléas** an adaimh.

Tá ___________________ suite **lasmuigh den núicléas**.

(g) Is féidir meascán de **ghainimh agus uisce** a dheighilt ó chéile ag baint úsáide as an modh a léirítear sa léaráid.

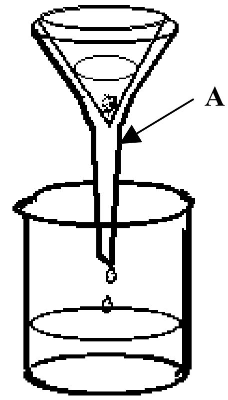

Ainmnigh modh na deighilte a léirítear. __________________________

Ní ligfidh an **páipéar scagtha** don__________________dul isteach san eascra thíos faoi.

Ainmnigh an píosa gairis a bhfuil an lipéad **A** air. ___________________

Ainmnigh **modh amháin eile** chun gainimh agus uisce a dheighilt ó chéile.

____

(h) **Ainmnigh** an píosa gairis a léirítear sa léaráid.

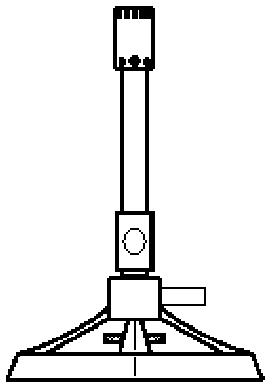

____

Luaigh **úsáid amháin** leis an bpíosa gairis seo sa tsaotharlann.

____

Luaigh **dhá réamhchúram sábháilteachta** nuair a bhaintear úsáid as an bpíosa gairis seo sa tsaotharlann.

1 ____

2 ____

(i) Abair cé acu **solad**, **leacht** nó **gás** gach ceann díobh seo a leanas ag gnáth-theocht.

SUBSTAINT	**STAID AG GNÁTH-THEOCHT**
Héiliam	
Sulfar	
Alcól	
Mearcair	

(j) Baintear úsáid as an **triantán tine** ar dheis chun na trí ní a bhfuil gá ag tine leo chun go ndófadh sí a léiriú.

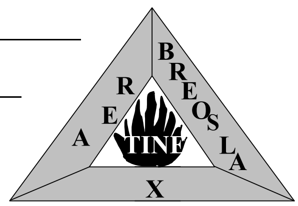

Cad leis a bhfuil gá ag **X** chun tine a choimeád ag dó? __________________

Ainmnigh cineál **amháin** múchtóra tine. _________________________

Luaigh **dhá shlí** ar féidir baol tine sa teach a laghdú.

1 ____

2 ____

(k) Is é is **éiceolaíocht** ann ná an staidéar a dhéantar ar phlandaí, ar ainmhithe agus ar an ngnáthóg ina mbíonn cónaí orthu.

Ainmnigh gnáthóg a bhfuil staidéar déanta agat uirthi. ___________________________________

Ainmnigh **planda amháin** a fhaightear ag fás sa ghnáthóg seo. ___________________________

Ainmnigh **ainmhí amháin** a fhaightear ina chónaí sa ghnáthóg seo. _______________________

Ainmnigh **substaint amháin** is cúis le **truailliú** sa ghnáthóg seo. _________________________

(l) Roghnaigh **orgán** nó **páirt de chorp an duine** as an liosta ar dheis,

a dhéanann **speirmchillíní** an duine: ______________________

a scaoileann **ubhchillíní** baineannacha: ______________________

a thugann tuiscint dúinn ar **fhuaimeanna**: ______________________

a tháirgeann **fual**: ______________________

UBHAGÁN
CLUAS
DÚÁN
UIRÍOCHA

(m) Foinse mhaith próitéin agus mianraí é **bainne**.

Ainmnigh **mianra amháin** tábhachtach a fhaightear i mbainne. ______________________

Luaigh **úsáid amháin** leis an mianra seo i gcorp an duine. ______________________

Ainmnigh **bia amháin eile** atá saibhir i bpróitéin. ______________________

Ainmnigh **slí amháin** ina mbaineann daoine úsáid as próitéin sa chorp.

____

(n) Léiríonn an léaráid **planda faoi bhláth**.

Ainmnigh an pháirt a bhfuil an lipéad **A** uirthi. ________________

Ainmnigh an pháirt a bhfuil an lipéad **B** uirthi. ________________

Luaigh **feidhm** amháin le páirt **A**. ______________________

Luaigh **feidhm** amháin le páirt **B**. ______________________

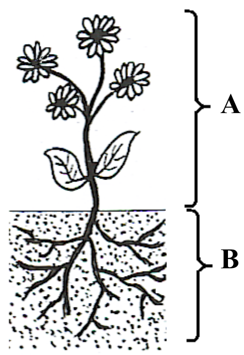

(o) Bainimid úsáid as mórán táirgí a thagann ó phlandaí agus ó ainmhithe. Roghnaigh **táirgí** as an liosta ar dheis chun an tábla thíos **a chomhlánú**.

TÁIRGE AINMHÍ	**TÁIRGE PLANDA**

OLANN
PÁIPÉAR
MAHAGAINE
MIL

ROINN B – FISIC (72 MARC)

Tá TRÍ cheist sa Roinn seo. Freagair DHÁ CHEANN ar bith de na ceisteanna seo.

Ceist 2

(a) Roghnaigh **focal** as an liosta ar dheis chun na habairtí thíos a chomhlánú.

SHEOLADH
CHOMHIOMPAR
LEATHNÚ
INSLITHE

Cuireann **bearnaí** idir ráillí bóithre iarainn ____________ san áireamh. (3)

Gluaiseann teas feadh **slaite miotail** trí ________________________. (3)

Baintear úsáid as **aerachlár** i gcúrsaí tógála le haghaidh ________________________. (3)

Gluaiseann **teas** trí **leacht** trí ____________________________. (3)

(b) An castaire a léirítear sa léaráid, oibríonn sé mar **luamhán** chun fórsa casta a chur leis an gcnó.

Tabhair **dhá shampla** eile de ghnáthúsáid luamhán.

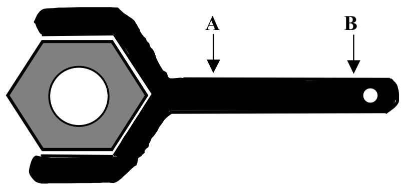

1 ____________________________ (3)

2 ____________________________ (3)

Má úsáidtear an fórsa céanna ag **A** agus **B**, cé acu ceann díobh a léireoidh an éifeacht chasta is mó? ________________________ (3)

Ainmnigh an **fórsa** a tharraingíonn nithe i dtreo lár an Domhain. ____________________ (3)

(c) Déan cur síos, le cabhair léaráide lipéadaithe, ar thurgnamh chun **a léiriú go bhfuil brú ag baint le haer**. (12)

____

____

____

____

____

____

____

____

Léaráid lipéadaithe

Ceist 3

(a) Roghnaigh **focal** as an liosta ar dheis chun na habairtí a **chomhlánú** thíos.

CHREATHANNA
MACALLA
FUINNIMH
SUBSTAINT

Is é is fuaim ann ná **cineál** ________________________. (3)

Tá gá ag fuaim le ____________________chun go **ngluaisfeadh** sí tríthi. (3)

Is é is _______________________ ann ná fuaim **fhrithchaite**. (3)

Táirgtear fuaim trí _____________________________. (3)

(b) Séard atá san uirlis a léirítear sa léaráid ná **peireascóp**.

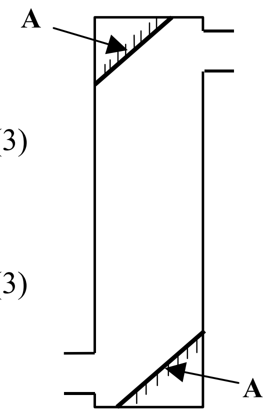

Ainmnigh na píosaí gairis, a bhfuil an lipéad **A** orthu, a mbaintear úsáid astu chun peireascóp a dhéanamh._______________________ (3)

Cad a tharlaíonn do **gha solais** nuair a shoilsíonn sé ar **A**?

____ (3)

Luaigh **gnáthúsáid amháin** le peireascóp.

____ (3)

Déantar ____________________nuair a **choscann** rud **ga solais**. (3)

(c) Léiríonn an léaráid píosa gairis **A** a bhfuil uisce ann.

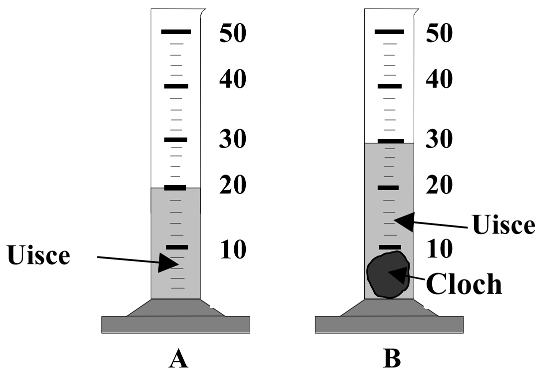

Ainmnigh an píosa gairis, **A**, ina bhfuil an t-uisce.

___________________________________ (3)

Cad é **toirt** an **uisce** in **A**?

___________________ cm^3. (3)

Cuireadh cloch leis ansin.

Cad é **toirt** na **cloiche agus an uisce** i **B**? ___________________ cm^3. (3)

Cad é **toirt** na **cloiche**? ____________________ cm^3. (3)

Ceist 4

(a) Roghnaigh **focal** as an liosta ar dheis chun na habairtí thíos a chomhlánú.

AIMPÉAR
VOLTA
VATA
CILEAVATUAIR

Soláthraíonn BSL leictreachas s.a. ag **230**____________________. (3)

An t-aonad leictreachais a mbaineann BSL úsáid as le haghaidh **costála** ná __________________________. (3)

Is é aonad an **tsrutha leictreachais** ná an _____________________. (3)

An t-aonad **cumhachta** a gheofá stampálta ar **bholgán solais** ná _______________________. (3)

(b) Léiríonn an léaráid an taobh istigh de **phlocóid thríbhioránach**.

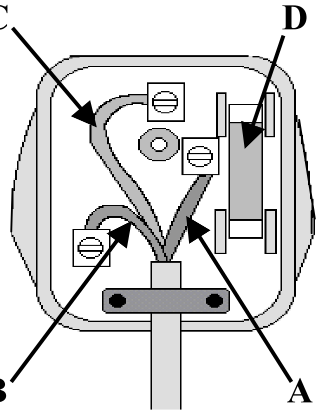

Ainmnigh an tsreang **dhonn** a bhfuil an lipéad **A** uirthi.

____________________________________ (3)

Ainmnigh an tsreang **ghorm** a bhfuil an lipéad **B** uirthi.

____________________________________ (3)

Ainmnigh an tsreang **ghlas agus bhuí** a bhfuil an lipéad **C** uirthi.

____________________________________ (3)

Ainmnigh an **fheiste** a bhfuil an lipéad **D** uirthi.

____________________________________ (3)

(c) Baintear úsáid as **téitheoir 1.5 cileavat (kW)** chun seomra a théamh ar feadh **ceithre huaire an chloig**.

Cé mhéad **aonad** leictreachais a mbaintear úsáid astu? _____________________________ (3)

Cé mhéad **a chosnaíonn** sé an seomra a théamh má chosnaíonn **aonad amháin** leictreachais **11 cent**? ___________________________________ (3)

Luaigh **cúis amháin** ar cheart go mbeadh téitheoir den chineál seo **talmhaithe**.

____ (3)

Luaigh **réamhchúram sábháilteachta leictrí amháin eile** sa teach.

____ (3)

ROINN C – CEIMIC (72 MARC)

Tá TRÍ cheist sa Roinn seo. Freagair DHÁ CHEANN ar bith de na ceisteanna seo.

Ceist 5

(a) Baintear úsáid as **breoslaí iontaise** chun ár dtithe a théamh. Roghnaigh **téarma** as an liosta ar dheis chun na habairtí thíos a chomhlánú.

DO-ATHNUAITE
DÉ-OCSAÍD CHARBÓIN
FUINNIMH
GUAL

Gnáthshampla de bhreosla iontaise is ea____________________. (3)

Úsáidtear breoslaí iontaise mar **fhoinse** ____________________. (3)

Tá **soláthar teoranta** d'fhuinneamh____________________ ar fáil. (3)

Déantar uisce agus __________________________nuair **a dhónn** breosla iontaiseach. (3)

(b) Tá dhá chineál **chruas uisce** ann. **Ainmnigh an dá** chineál.

1 ______________________________ 2 ______________________________ (6)

Cén cineál cruais ar féidir é a bhaint trí **fhiuchadh**?

____ (3)

Luaigh **buntáiste amháin** le huisce crua.

____ (3)

(c) Léiríonn an léaráid mar is féidir **gás ocsaigine** a dhéanamh sa tsaotharlann.

Cén **dath** atá ar an dé-ocsaíd mhangainéise? __________________ (3)

Ainmnigh an **leacht X** a mbaintear úsáid as chun ocsaigin a ullmhú. ____ (3)

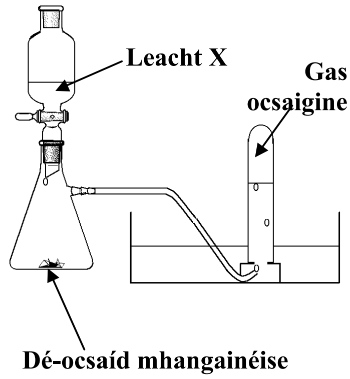

Cad é an **tástáil** le haghaidh gáis ocsaigine? _____________

____ (3)

Luaigh **úsáid amháin** le gás ocsaigine. _________________

____ (3)

Ceist 6

(a) Roghnaigh **focal** amháin as an liosta ar dheis chun na habairtí thíos a chomhlánú.

HIODROCSAÍD SÓIDIAM
LIOTMAS
CLÓIRÍD SÓIDIAM
FINÉAGAR

Sampla d'**aigéad** is ea ______________________________. (3)

Sampla de **bhun** is ea ______________________________. (3)

Sampla de **tháscaire** is ea ___________________________. (3)

Imoibríonn **aigéad hidreaclórach** agus **hiodrocsaíd sóidiam** chun uisce agus _____________________________ a dhéanamh. (3)

(b) Roghnaigh **focal** as an liosta ar dheis chun na habairtí thíos a chomhlánú.

BHOGA
ALCAILE
OCSAÍD
SÓIDIAM

Tugtar miotail ______________ ar na heilimintí **i nGrúpa 1**. (3)

Is é **Na** an **tsiombail** cheimiceach atá ag ___________________. (3)

Is miotail______________iad na miotail ar fad i nGrúpa 1. (3)

Imoibríonn **ocsaigin** le sóidiam san aer chun _______________ sóidiam a dhéanamh. (3)

(c) Léiríonn an léaráid gaireas ar féidir é a úsáid **chun uisce agus alcól a dheighilt ó chéile**.

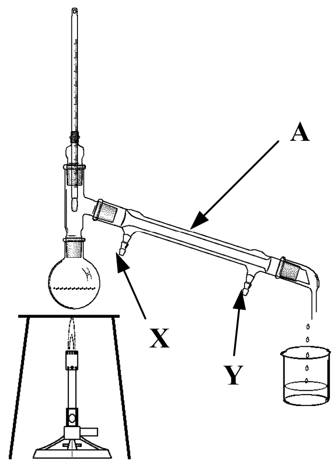

Ainmnigh an teicníc dheighilte seo.

_____________________________ (3)

Ainmnigh an pháirt a bhfuil an lipéad **A** uirthi.

_____________________________ (3)

Cén pháirt, **X** nó **Y**, atá nasctha leis an **sconna**?

_____________________________ (3)

Cé acu ceann den dá leacht a bhailíonn san **eascra** ar dtús? ________________________ (3)

Ceist 7

(a) Roghnaigh **téarma** as an liosta ar dheis chun na habairtí thíos a chomhlánú.

MHEASCÁN
FISICEACH
CHOMHDHÚIL
CEIMICEACH

Is sampla é **dó d'athrú** ______________________________. (3)

Nuair a **dhéantar maighnéad**, is sampla é **d'athrú**

__________________________________. (3)

Sampla de__________________________ is ea **aer**. (3)

Sampla de ________________________ is ea **salann boird**. (3)

(b) Déanann **meirgiú** díobháil d'iarann.

Luaigh **dhá choinníoll** atá riachtanach chun go meirgeodh tairne iarainn.

1 ____ (3)

2 ____ (3)

Luaigh slí **amháin** chun stop a chur le meirgiú.

____ (3)

Is é a thugtar ar **mheascán** de mhiotail ná _______________________________________. (3)

(c) Déan cur síos, le cabhair léaráide lipéadaithe, ar thurgnamh saotharlainne **chun sampla íon de shalann a fháil ó thuaslagán uisce agus salainn.** (12)

____

____

____

____

____

____

____

____

Léaráid lipéadaithe

ROINN D – BITHEOLAÍOCHT (72 MARC)

Tá TRÍ cheist sa Roinn seo. Freagair DHÁ CHEANN ar bith de na ceisteanna seo.

Ceist 8

(a) Tá **creatlach** déanta as cnámh ag an duine. Luaigh **dhá fheidhm** de chuid na creatlaí.

1 ______________________________ 2 ______________________________ (6)

Ullmhaíodh an turgnamh ar dheis agus fágadh é ar feadh cúpla lá. Cuireadh cnámh amháin in aigéad agus an tarna cnámh in uisce mar a léirítear.

Cad a tharlaíonn don chnámh in **A**?

______________________________ (3)

Cad a tharlaíonn don chnámh in **B**?

______________________________ (3)

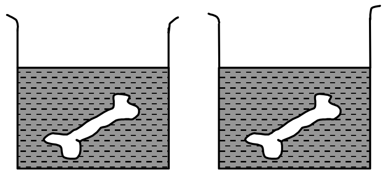

(b) Roghnaigh **téarma** as an liosta ar dheis chun na habairtí thíos a chomhlánú.

FUIL MHÍOSTA
MÍOSTA
TOIRCHEAS
BHROINN

Is é a thugtar ar fhás agus ar fhorbairt fhéatas an duine thar thréimhse **40 seachtain** ná ______________________________. (3)

Forbraíonn an féatas ina **leanbh** sa ______________________. (3)

Leanann an timthriall ______________________ thart ar **28 lá**. (3)

Is é a thugtar ar **shileadh** agus ar **líneáil** na broinne ná ______________________________. (3)

(c) Análaíonn mac léinn isteach in aoluisce atá i dtriaileadán. Tagann athrú datha ar an aoluisce.

Cén **t-athrú datha** a thagann ar an aoluisce? ______________________________ (3)

Ainmnigh an **gás** is cúis leis an athrú datha. ______________________________ (3)

Ainmnigh an **t-orgán** a mbaineann daoine úsáid as le haghaidh análaithe.

______________________________ (3)

Iompraíonn an córas análaithe againne **gás** __________________ isteach sa chorp le haghaidh riosparáide. (3)

Ceist 9

(a) Is cineálacha baictéar, fungas agus víreas iad miocrorgánaigh. Roghnaigh **téarma** as an liosta ar dheis chun na habairtí thíos a chomhlánú.

BORRPHÉIST CHOISE
BEACÁN
SEIF
CÁIS

Cabhraíonn **baictéir** chun ____________________________ a dhéanamh de **bhainne**. (3)

Galar ar **fungas** is cúis leis is ea ______________________. (3)

Fungas ar féidir linn é a **ithe** is ea ______________________. (3)

Galar ar **víreas** is cúis leis is ea _______________________. (3)

(b) Léiríonn an léaráid **struchtúr** an bhlátha. Bain úsáid as **lipéid** na léaráide chun na habairtí seo a leanas a chomhlánú.

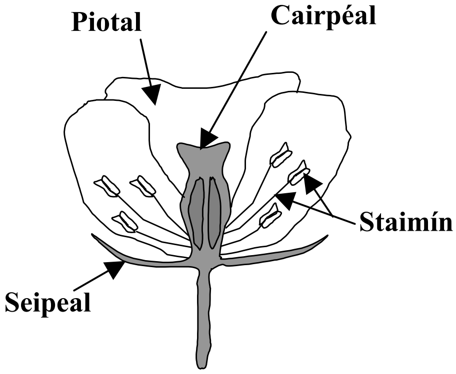

Meallann an ____________________ **feithidí**. (3)

Tugtar an _____________________ ar pháirt atáirgeach **bhaineannach** an bhlátha. (3)

Tugtar an ______________________ ar pháirt atáirgeach **fhireannach** an bhlátha. (3)

Cosnaíonn an __________________________an bláth sula mbláthaíonn sé. (3)

(c) Déanann plandaí bia trí **fhótaisintéis**. Freagair na ceisteanna seo a leanas faoi fhótaisintéis.

Cén **pháirt** den phlanda a dhéanann an méid is mó bia? __________________________ (3)

Ainmnigh an **cineál bia** a dhéanann plandaí. ____________________________________ (3)

Cén **gás** a thógann plandaí isteach agus a mbaintear úsáid as chun bia a dhéanamh?

____ (3)

Cén fáth nach ndéanann plandaí bia **istoíche**?

____ (3)

Ceist 10

(a) Roghnaigh **orgán** nó **páirt den chorp** as an liosta ar dheis,

a bhaineann **fuíollsubstaintí** as an bhfuil ______________________ (3)

a **phumpálann fuil** mórthimpeall an choirp ____________________ (3)

a bhriseann síos an **bia** a ithimid le haghaidh súite

____ (3)

a scaoileann **allas** as an gcorp. ______________________ (3)

CROÍ
DÚÁN
CRAICEANN
CÓRAS DÍLEÁ

(b) Is é atá san **fhuil** ná cillíní difriúla fola ar fuaidreamh i leacht.

Ainmnigh **dhá** chineál cillín fola.

1 ________________________________ 2 ________________________________ (6)

Ainmnigh páirt **leachtach** na fola. ____ (3)

Ainmnigh **substaint amháin** a iompraíonn an fhuil. ____________________________ (3)

(c) Déan cur síos, le cabhair léaráide lipéadaithe, ar thurgnamh chun **gluaiseacht uisce ag dul suas trí phlanda a léiriú.** (12)

Léaráid lipéadaithe

____

____

____

____

____

____

____

____

ROINN E – EOLAÍOCHT FHEIDHMEACH (72 MARC)

Tá SÉ cheist sa Roinn seo. Freagair DHÁ CHEANN ar bith de na ceisteanna seo.

Ceist 11 - Domhaneolaíocht

(a) Roghnaigh **uimhir** as an liosta ar dheis chun na habairtí thíos a chomhlánú.

365¼
24
4
28

Casann an **domhan** ar a ais uair amháin gach ________________ uair. (3)

Bíonn **bliain bhisigh** ann gach ___________________bliaina. (3)

Gluaiseann an **domhan** mórthimpeall na **gréine** uair amháin gach

_____________ lá. (3)

Gluaiseann an **ghealach** mórthimpeall an **domhain** uair amháin

gach _____________ lá. (3)

(b) Baintear úsáid as **tomhasaire báistí** chun_______________________________________. (3)

Baintear úsáid as **ainéimiméadar** chun ________________________________a thomhas. (3)

Is é is **bogthaise** ann ná méid na_______________________________san aer. (3)

Is féidir **bogthaise a thomhas** ag baint úsáide as ________________________________. (3)

(c) Déan cur síos, le cabhair léaráide lipéadaithe, ar thurgnamh chun **éifeacht na teochta ar ráta galaithe uisce a léiriú**. (12)

____

____

____

____

____

____

____

____

Léaráid lipéadaithe

Ceist 12 - Gairneoireacht

(a) Roghnaigh **focal** as an liosta ar dheis chun na habairtí thíos a chomhlánú.

HIDREAPONAIC
GEARRTHÓG
PÉACADH
SUANACHT

Is é is___________________ann ná fás an **tsíl** ina phlanda. (3)

Is é a thugtar ar an **am** idir táirgeadh síl agus a fhás ina phlanda ná ___________________________. (3)

Is é a thugtar ar fhás plandaí in **uisce ina bhfuil cothaithigh** ná _________________________. (3)

Táirgeann _____________________ **planda arb ionann é** lena thuistephlanda. (3)

(b) Baintear úsáid go coitianta as **ithir** i bhfás **plandaí** sa ghairneoireacht.

Ainmnigh **páirt amháin neamhbheo** d'ithir thorthúil. ___________________________ (3)

Luaigh slí **amháin** ina bhfeabhsaíonn **cuiteoga** struchtúr na hithreach.

____ (3)

Ainmnigh planda óna bhfaighimid **bláthanna gearrtha**. _________________________ (3)

Luaigh slí **amháin** chun bláthanna gearrtha a choimeád úr.

____ (3)

(c) Tugtar 100 síol duit. Déan cur síos ar thurgnamh a chuirfeá i gcrích **chun céatadán phéacadh na síolta a fháil**. (12)

____

____

____

____

____

____

____

____

Ceist 13 - Eolaíocht na nÁbhar

(a) Déan **ábhar** as an liosta ar dheis a mheaitseáil le gach ceann díobh seo a leanas:

Copar ____________________ (3)

Polaitéin ____________________ (3)

Cadás ____________________ (3)

Téac ____________________ (3)

PLAISTEACH
ADHMAD
MIOTAL
TEICSTÍL

(b) Taispeántar siombailí sábháilteachta ar shoithigh chun eolas a thabhairt faoina bhfuil iontu.

(i) Cad is brí leis an **tsiombail sábháilteachta** a léirítear?

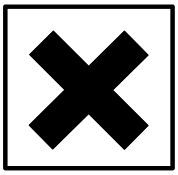

____________________ (3)

(ii) Tarraing an **tsiombail sábháilteachta** a mbeadh coinne agat í a fheiceáil ar lipéad buidéil a bhfuil leacht **tocsaineach** nó **nimhneach** ann. (3)

(c) Freagair **AON CHEANN AR BITH** de na ceisteanna **A (PLAISTIGH), B (TEICSTÍLÍ), C (MIOTAIL), D (ADHMAD),** atá ar an dá leathanach seo a leanas.

>>>>>>>>>>>>>>>>>

A - PLAISTIGH

(i) Luaigh úsáid **amháin** le **polaistiréin** sa teach. ______________________________ (3)

(ii) **Déantar** formhór na bplaisteach as ______________________________. (3)

(iii) Déan cur síos, le cabhair léaráide lipéadaithe, ar thurgnamh chun **cruas dhá phlaisteach a chur i gcomparáid lena chéile**. (12)

____
____
____
____
____
____
____
____

Léaráid lipéadaithe

B - TEICSTÍLÍ

(i) Roghnaigh an **téarma** cuí as an liosta ar dheis chun na habairtí thíos a chomhlánú.

SNÁITHÍNÍ
FAIBRICÍ

Déantar snáth as______________________. (3)

Baintear úsáid as snáth chun ________________ a dhéanamh. (3)

(ii) Déan cur síos, le cabhair léaráide lipéadaithe, ar thurgnamh chun **friotaíocht ídithe dhá theicstíl a chur i gcomparáid lena chéile**. (12)

____
____
____
____
____
____
____
____

Léaráid lipéadaithe

C - MIOTAIL

(i) Ainmnigh miotal **amháin** a fhaightear **saor sa nádúr**. ______________________________ (3)

(ii) Luaigh **úsáid amháin** leis an miotal atá ainmnithe agat. ______________________________ (3)

(iii) Déan cur síos, le cabhair léaráide lipéadaithe, ar thurgnamh chun **solúbthacht dhá mhiotal a chur i gcomparáid lena chéile**. (12)

Léaráid lipéadaithe

D - ADHMAD

(i) Roghnaigh an **téarma** cuí as an liosta ar dheis chun na habairtí thíos a chomhlánú.

Déanann crainn le **duilleoga leathana adhmad** ____________________. (3)

Déanann crainn le **duilleoga a bhfuil cuma snáthaide orthu adhmad** ________________________. (3)

BOG
CRUA

(ii) Déan cur síos, le cabhair léaráide lipéadaithe, ar thurgnamh a léireoidh **go gcuireann treo an tsnáithe isteach ar chumas lúbtha adhmaid**. (12)

Léaráid lipéadaithe

Ceist 14 - Bia

(a) Roghnaigh as an liosta **bia** ar dheis

BRAN
ORÁISTE
IM
GLÚCÓS

bia a bhfuil mórán **saille** ann: ______________________ (3)

bia a chuireann dath brícedhearg ar thuaslagáin **Benedict** nó **Fehling** nuair a théitear iad: ______________________ (3)

bia a bhfuil neart **vitimín C** ann: ______________________ (3)

bia ar foinse mhaith **shnáithín** é: ______________________ (3)

(b) Baintear úsáid as **breiseáin bhia** i mórán cineálacha bia.

Luaigh **úsáid amháin** le breiseáin, seachas leasú. ______________________ (3)

Luaigh **éifeacht amháin dhíobhálach** le breiseán bia. ______________________ (3)

Ainmnigh modh a mbaintear úsáid as chun feoil a leasú. ______________________ (3)

Ainmnigh bia a leasaítear trí **phaistéarú**. ______________________ (3)

(c) Déan cur síos, le cabhair léaráide lipéadaithe, ar thurgnamh saotharlainne chun **iógart a dhéanamh**. (12)

____

____

____

____

____

____

____

____

Léaráid lipéadaithe

Ceist 15 - Leictreonaic

(a) Léiríonn an léaráid ciorcad.

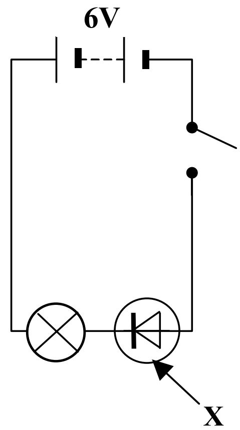

Ainmnigh an fheiste a bhfuil an lipéad **X** uirthi. ________________ (3)

Luaigh **úsáid amháin** leis an bhfeiste seo. ____________________ (3)

An lasfaidh an solas má bhíonn an **lasc** dúnta?

____ (3)

Tá an fheiste **X** ceangailte i **laofacht** _______________________. (3)

(b) Cad é feidhm an **fhriotóra** sa chiorcad?

____________________________________ (3)

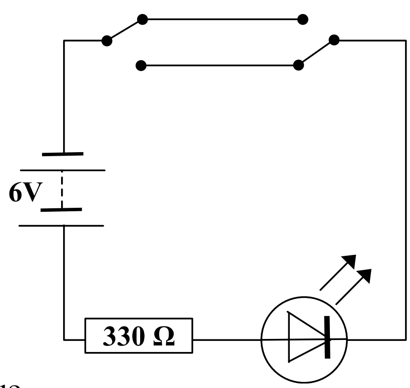

An lasfaidh an **DSA (LED)** sa chiorcad mar a léirítear é?

____________________________________ (3)

Ainmnigh an cineál **laisce** a léirítear sa chiorcad.

____________________________________ (3)

Cá háit i dteach arbh fhéidir leat an cineál seo laisce a fháil?

____________________________________ (3)

(c) Tarraing léaráid chiorcaid a léiríonn **dhá lasc**, **bataire** agus **dordánaí** atá nasctha le chéile ionas go mbuaileann an dordánaí má dhúntar ceachtar den dá lasc. (12)

Léaráid chiorcaid

Ceist 16 - Tiontuithe Fuinnimh

(a) Déan **athrú fuinnimh** a mheaitseáil as an liosta lena dtarlaíonn i ngach ceann díobh seo a leanas.

CEIMICEACH GO SOLAS	**CINÉITEACH GO TEAS**	**CEIMICEACH GO TEAS**
POITÉINSIÚIL GO CINÉITEACH	**SOLAS GO CEIMICEACH**	**CINÉITEACH GO FUAIM**

Ag cuimilt do lámha dá chéile ______________________________ (3)

Sreang ghiotáir **ag crith** ______________________________ (3)

Solas tóirse le **bataire** ______________________________ (3)

Planda a dhéanann bia trí **fhótaisintéis** ______________________________ (3)

Uisce **ag titim** ó bharr easa ______________________________ (3)

Breosla á dhó ______________________________ (3)

(b) **Ainmnigh** an fheiste a léirítear sa léaráid. ______________________________ (3)

Ainmnigh páirteanna **A**, **B** agus **C** den fheiste.

A ______________________________ (3)

B ______________________________ (3)

C ______________________________ (3)

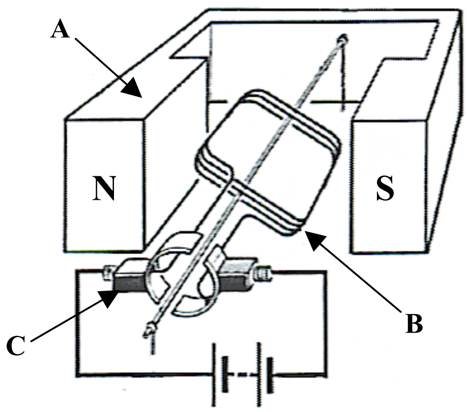

Cad a tharlaíonn do pháirt **B** nuair a ghluaiseann an sruth leictreach?

______________________________ (3)

Ainmnigh píosa amháin gairis sa teach a bhaineann úsáid as an gcineál seo feistis.

______________________________ (3)

SPÁS BREISE

Léirigh **go soiléir** uimhir na ceiste (na gceisteanna) atá á freagairt (bhfreagairt) agat.

SPÁS BREISE

Léirigh **go soiléir** uimhir na ceiste (na gceisteanna) atá á freagairt (bhfreagairt) agat.